

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A

Marti

14/26 maiu

Ese totu a opt'a di
Pretialu pentru Austria
 pe Jan. - jun. . . . . 4 fl. -
Pentru Romania
 pe Jan. - jun. unu galbenu.

Nr.
17.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a lui Leopoldu Nr. 4.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
 de prenumeratiune.

Anulu

IV.

1868.

MARIA SOFIA REGIN'A DE NEAPOLE.

(Cu ilustratiune pe pag. 197.)

Avendu on. cetitori mai de multe ori ocaziune a audí si cetí si din fóia nóstra despre fericit'a nascere a Mai. Sale imperatesei, si in legatura cu acést'a, si despre regin'a de Neapole, nanasi'a ncunascutei archiducese Maria Valeria, cugetámu a face placere on. cetitori presentandu portretulu acestei persóne inalte si interesante.

Maria Sofia regin'a de Neapole e sor'a mai mica a Mai. Sale imperatesei Elisabeta. Ambele pana au fostu la cas'a parintésca au crescutu la olalta, primindu o crescere de totu seriósa, ma se póte díce rigorósa.

Masimilianu principele de Bavaria si bunulu parinte alu loru, a fostu totu deuna unu omu strictu fatia cu fetiiele sale, cu junele princese, si numai asié le-a crescutu ca pe nisce fete de cetatianu din familia cultivata. A grigitu totu deuna ca se le retiena si abstraga de la neactivitatea si slabiciunile ce sunt in datina pe la curtile domnitóre si le-a silitu sê se ocupe cu lucruri serióse.

Cu unu cuventu ambele sorori etatea copilarésca si primii ani ai junetiei i-au petrecutu in linisce si retragere, pana ce Elisabeta a devenitu imperatés'a Austrieci, ér' Maria Sofia a remasu sin-

gura a casa. — Cine ar fi crediutu, cumca acést'a juna fetitia, a careia grigia abié s'a estinsu pana in giurulu casei parintiesci, va da órecandu pieptu cu o astfeliu de sórte, ce si pe celu mai inanimatu omu l'ar infrange?

In 1858 a luat'o de socia Franciscu, atunci inca elironomulu tronului de Neapole, si a caletoritu cu dinsulu la Neapole.

Etichet'a cea mare ce domnea la curtea acést'a regala, póte câ i-a tulburatu in câtu-va viéti'a liniscita si plina de fericire, ce a gustat'o la cas'a parintésca, grigele inse si necasurile ce a avutu a portá mai tardíu, au fostu mai mari.

Murindu Ferdinandu alu II. a urmatu pe tronulu sociulu ei. In periodulu acesta a intrevenu si catastrofa, candu Itali'a intréga, ardíndu de dorulu unitátii, si cugetandu a fi venitu momentulu, s'a esprimatú câ tóta Itali'a numai unui tronulu se supune.

Regele Franciscu, décase cugetá mai bine, póte câ tronulu lui potea fi acést'a, inse dinsulu s'a opusu valuriloru si aceste l'au manatu si pe elu.

In urm'a atátoru loviture, sufletulu lui s'a frantu, si pe langa barbatii cei debili ce lu-impresurau, de desperare si nenorocire potea sê

cada si in apathia, déca nu se aflá unu sufletu mare, — o femeia, carea sê-i aduca consolare in momintele triste.

Cumca cum a ajutat pe barbatulu seu la Gaeta si ce miraculositâti a comis, on. cetitori au avutu ocaziune a cetí totu in fói'a nóstra: „Eroin'a de la Gaeta“ de Dlu Baritiu.

DIN DEPARTARE.

Frumósa ca unu angeru, suava ca o flóre,
Ce si-légana potirulu pe valuri de odor . .
Sublima ca o radia din nimbulu celu de sóre,
Si dulce ca sioptirea antâiului amoru . .

Asié erai tu draga, tu scumpa angerina,
Atunci . . de multu acuma . . o, scii tu, scii tu
candu . .

Atunci, candu aste bracie erau culcusi de dîna,
Candu fruntea ta pe ele o leganam — plangundu!

Ah, câtu erai atunce de magica, de draga! . .
Mi-asiu fi vendutu viéti'a p'unu dulce visu de-
alu teu,

Mi-asiu fi vendutu viéti'a si fericirea 'ntréga
P'o sengurica siópta din sinu-ti vergureu.

Sublima-ai fostu atunce, tu candida virgina . .
Sublime-au fostu si dalbe a dioriloru iviri,
Si-a sórelui triumfe, si-a noptiloru lumina,
Sublime fura tóte, ca scumpele-ti dîmbiri! . .

. . . P'afara erá érna si negura gerósa . .
Amoru inse, si flacari erau in sínulu mieu;
Câ-ci tu erai in stare — cu anim'a-ti focósa
S'aprinde amoru si flacari si 'n gerulu celu mai.
greu!

Ma, cine potea crede atunci, c'aceste tóte
Voru fi ilusii false ce 'n scurtu voru disparé,
Câ diarea demanetiei si negur'a de nópte,
Mi-voru sterní torture?! . . si totu-si e asié! . . .

Trecut'au tóte, draga . . chiaru candu erá mai dulce
Surisulu fericirii, atunci — ne-amu despartítu . . .
Dar astufeliu e urdit'a! atunce te seduce,
Candu carulu ei fantastecu te pórtá prin zenitu!

. . Si cine, cine scie, tu nobila fetióra,
E scrisu in stele óre, ca sê ne mai unimu! ? . .
Dar cine scie, draga . . de-atunci se póte dóra,
C'a si apusu amorulu din tenerulu teu sinu! . .

Ionitia Badescu.

DACULU CELU DIN URMA.

(Novela istorica.)

(Urmare.)

Betranulu vorbiá cu patosulu fantasfei orientale. Decebalu priviá cu ochii tientiti in pamentu, se parea a-si cautá cugetele in fundulu pamentului. Apoi asié, morsu si cugetatoriu facu cu man'a catra betranulu, sê taca; se parea a dîce. Lasa, nu sguduí unu ce mare si poternicu!

Betranulu tacu — si fu tacere. Decebalu statea uimitu si neclatitu ca o statua. Dupa unu tempu si-redicá capulu, si s'adresá morosu cu o privire béta si confusa catra betranulu asiru: Vorbesce putfnu betrane si mergi!

Intr'unu scomotu si murmuru nesplicaveru alu poporului continuá cu acel'a-si patosu si cu aceea-si insufletire betranulu:

— Rege, poternice Decebale, regele braviloru, bravulu regiloru, — stéu'a Daciei apare sangiósa, orisonulu se intuneca de a supra Daciei, presemnele sunt sinistre. Voru veni veteranii Romei, cranceni si poternici, si voru doborí flórea resboiniciloru Daciei, cetatfle si murii, si pén'a Daciei, frumós'a Sarmisegetusa. Pe campfle Daciei se va inecá flórea in sange, alviele riuriloru voru esundá de sange, ceriulu se va rost de vaporarea sangelui, — si se va inecá Dac'a cea mandra, tiér'a cea muntósa, tiér'a regiloru Daciei ce au portatu lupte si invingeri si dormu in misteriiile daciloru cu marire intre Diei; câ-ci e poternica Rom'a, domnitórea lumii. Éta fetióra si regin'a asiriloru, deschide bravule Decebale bratiiele ei, ea ti-aduce putere de arme, resboinici de lupta teneri ca si frundi'a, ca vulturii ageri si tari ca cetatile. Ea ti-aduce corón'a lucitóre, ce nu odata fu decorata cu fala, ea ti-aduce aliánti'a tariloru voinici, si sufletu cu iubire si anima cu doru. Ce mai cere sufletulu teu Decebale?

In poporu se escá unu murmuru infioratoriu. Fuiorulu flacarii sierpu'á cu presemne sinistre si bubuiá cu óre-care gróza si stiire. Popii daciloru curgeau si fugiau rapede pe langa altare cu óre-care atentiune sacra, si magii pandeau cu óre-care grigia insufлата la cursulu stelleru, — farmecatorii incruscau vraciuri si farmece; ér. protopop'a daciloru frundiariá cu atentiune in cartea profetiloru, siedindu garbitu si albu ca néu'a pe unu scaunu cu bratiariu tare si robustu.

Din miscarea popiloru si a poporului vedea Decebalu nemultiamirea daciloru; câ-ci erá dogma si profetire la daci: „Atunci candu se va

contopí sangele regiloru Daciei cu sange strainu, va perí Daci'a si poporulu ei. Poporulu Daciei si-sca credintiele sale cu micu cu mare, — acele le tieneau sacre — si-si oferiau viéti'a pentru ele cu fanatismulu unui poporu nedevoltatu, ce n'are ratiune, numai lege séu obicei.

Decebalu dadù semnu cu man'a sê se re-traga deputatiunea asiriloru, apoi se scolà in pitióre falnicu ca unu vulturu mandru. Si strigà preste poporu:

— Sê se aprinda éra ofertulu, sê arda altarele dieiloru, sê se adune poporulu sê adóre dieii, sê cante fetiórele in arte — — e tempulu candu se decide: Sê traésca Daci'a séu sê piéra!?

Apoi se retrase in cel'a impregiuru trasa cu baltie intraurite unde avea regele a se re-trage singuru dupa mistuirea arderii pentru adorarea dieiloru, atunci candu cautau popii profetîrile, candu combinau magii aparintiele din aeru si din stele.

Si a chiamatu dupa sine pe asirulu celu mai betranu si pe Delil'a, — — si a dîsu catra cele trei sute de fetióre sê se adune pe langa cela sê cante dulce, dulce plangatoriu!

Si s'au adunatu cele trei sute de fetióre, si au cuprinsu cel'a impregiuru cu cobse si cu arfe, si a inceputu cantare jelnica plangátóre, ér regele a intratu in cela cu betranulu si cu Delil'a.

Regele aruncà o privire blanda la Delil'a, apoi siediù tristu; éra fetiór'a asira se asiedià la petiórele regelui, si dupa ce statù unu picu trista, imbratiósià petiórele regelui cu patim'a unei morbóse iubiri, apoi plecà capulu pe genunchii lui — d'antâiu suspinà, apoi lacrimà si in urma prinse a plange amaru, amaru.

Decebalu celu sumetiu le suferí tóte ca mielulu, si intingêndu-si man'a indereptu redicà perdéu'a celei si facù semnu betranului sê se re-traga pana lu-va chiamá, — apoi si-intórse cei doi ochi negri ca dóue sulitie catra Delil'a si órecum greu cu o manía amara incepù.

— Pentru ce ai venitu tu in Daci'a Delil'a?

— Am venitu Decebale sê te mai vedu odata ca regele Daciei, sê mai vedu semidieulu braviloru si dieulu animei mele. Am venitu sê mai audu odata cuventulu teu, si dechiararea, cá iubesci inca pe Delil'a séu o respingi, sê sciú Decebale mai traesce amorulu junelui in sinulu de rege, mai traesce suvenirea Delilei, mai traesce icón'a mea in sufletulu teu, — apoi sê ren-tornu in patri'a mea cea mandra, unde amorulu e mai liberu, unde credinti'a despre diei e mai fericitóre, legea regiloru e mai salutaria — apoi sê moriu.

— Scii tu legea regiloru Daciei fetióra?

— Scíu eu voi'a dieiloru si legea naturei Decebale. Anatema zace pe acea credintia si lege, ce contradíce legiloru dieitâti si ordinei naturale, — ateistu e poporulu si regele, ce o a urdîtu si o adóra cu orbia. Dieii voru sê co-respunda faptelor sale pe cari ei le-a urdîtu, — Dieii ce au seditu in sufletu patim'a asta santa cu atâtu farmecu si dorere — nu potu urí si con-demná amorulu. Bas'a dogmeloru prin cari va sê ajunga regele in ere mai nalte, adóratu intre diei dupa mórte — e amorulu; celu ce nu iubesce ignorédia dieii si voi'a loru, ignorédia legile si ordinea naturii — — oh, legea regiloru Daciei e ateista Decebale!

— Oh, noi adorâmu dieii Daciei, si respec-tâmu legile si profetîrele ei cu virtute si cu pietate, dieii vreau amorulu dar legile si profetî-rele punu otaru libertâti amorului regescu, si dîce: Candu se va uní sangele regiloru Daciei cu sange strainu, va perí Daci'a si poporulu ei. In interesulu acestei legi si profetîri si-au con-sacratu libertatea simtiului adorati regi, si antecesorii ai mei, — si atunci candu e intrebare de viéti'a séu perirea Daciei, candu sacrificiulu mi-lu cere patri'a si libertatea poporului dacescu — mai putînu se fia Decebalu ca strabunii lui? Oh Delila credinti'a si profetîrea nóstra e santa, si virtutea regelui e a pastrá santitatea legiloru si a profetîrilor Daciei, oh si virtutea e dieitatea regelui dacescu.

— Fanatismu e credinti'a daciloru rege, si fanatismulu loru e amestecatu cu adevérata vir-tute. Au nu va lapedá Decebalu o credintia ateista, fanatismulu ce frange sufletulu ce iubesce, si adóra o dieitate nalta — amorulu? Oh rege, rege tu nu scii ce e amorulu — — — Nu respinge amorulu teu, iubesci pe Delil'a Decebale!

— Betranii si svatnicii Daciei, si resboini-cii ce au invetiatu a crede santa legea daciloru ce au crescutu voinici de lupta, popii ce vedu sórtea si viitoriulu Daciei prin semne misterióse si magii ce cunoscú cursulu planetelor si am-blarea steleloru, — tóta patri'a, tóta Daci'a va blestemá si urí pre regele seu.

— Oh adóra dieitatea cea mai inalta — amorulu, Decebale. Amorulu e dieitatea ce con-tiene elementele si nu le disólva, amorulu va duplicá puterea si voi'a regelui Daciei, amorulu creédia si duplica sentiulu de noblétiá, de patriotismu, si eroitatea in lupta, — amorulu fericesce lumea si regii, si prin amóru, credinti'a daciloru e falsa Decebale, — oh nu respinge pe Delil'a.

— Profetîrele daciloru sunt sante, celu ce

va frange santitatea loru va perî cu mórte crancena.

— Profetîrea daciloru este institutiunea si voi'a popiloru dacesci, — oh ei n'au fostu regi candu au otaritu sê móra cu mórte regele, ce iubesc cu flacar'a unei animi sentîtóre.

— Mani'a dieiloru va potopî Daci'a si poporulu ei, antecesorii mei, regii Daciei voru aparé prin visele mele cu fetie plangetóre de sórtea Daciei, si voru blastemá regele ce au sepatu mormentulu mamei sale.

— Au n'au iubit dieii si regii Decebale? Oh tu n'ai iubit pe Delil'a, crancene rege, in veci — oh tu n'ai iubit in veci!

Regele statea uimitu si patrunsu. Crancenî'a fetiei lui din ce in ce disparú, — atátu erá de tristu, de morosu ca o fantóma sinistra; ér Delil'a sarutandu-i petiórele cu o umilintia servila nesplicavera plangea cu dorere ca unu angeru inocentu.

— Oh tu nu scîi sórtea Delilei Decebale. Libertatea Asiriei e amenintiata prin arbitriulu, maliti'a si puterea Romei. Capii Asiriei voru, prin mine a scutí libertatea, fal'a si slabitiunea Asiriei. Ei vreau alianti'a Daciei, si tari'a si asiguranti'a aliantiei prin mine, oferendu-mi tronulu si pre mine cu tronulu bravului Decebalu.

Decebalu clatea cu capulu ca cum ar' dîce câ pricepe cum stá lucrulu; ér Delil'a continuà:

— Candu acést'a n'aru succede oh, Delil'a ar' fi mediloculu de impaciuire cu Rom'a, câ-ci asié facu asirii; voru trimite daruri scumpe la senatulu Romei si o fetióra alésa — pe mine Decebale. Sinurile mele aru fi patulu imbuibâriloru desfranatului cesaru, si gratiile sufletului meu apucaturile senatoriloru Romei. Oh Decebale uitat'ai tu amorulu ce adorai odata si jun'a ce-ti erá dieitatea, ce-ti conducea pasiulu la fala si la marire. Oh nu lasá peririi pe Delil'a Decebale!

Scîi odata scîi, candu inca erai june ca corón'a cedriloru si amorosu ca porumbulu dumbravelor — scîi candu ai venitu cu deputatiunea daciloru in Asiri'a, — o aduti aminte rege, aduti aminte de visulu junetielor tale! — O nalta suvenire se strecóra ca radi'a si arde in sufletulu meu de atunci — de atunci Decebale. Scîi candu plecamu calare pe campile Asiriei desmerdandu amorulu cu budie de raua, cum priveamu la sóre, si-i dîceamu frate dulce, la luna si-i dîceamu amica, oh scîi tu Decebale.

Regele si-puse man'a pe frunte si se profundà meditatoriu.

— Colo unde tragu otarele Daciei spre pa-

tri'a mea cea mandra, de asupra muntiloru prin nimbi — adese fantadiendu la luna se iveau dóue stele frumóse ca dóue lumini, si rotiau ceriulu pana demanéti'a si dispareau. Un'a mergea dupa alt'a si nu se ajungeau in veci. — Apoi noi le-amu numitu stelele nóstre, stele de iubire, semne de amoru. Si credinti'a nóstra erá câ voru convení odata stelele nóstre pe ceriu intr'o nópte la lumin'a lunei, si se voru uní ca dóue sorori, ca dóue suflete simpatidietóre, apoi voru curge ambele bratiesiu peste ceriu. Atunci se voru uní sufletele nóstre cu dorulu unei patimí ardietóre cu amorulu fragedelor sentîri — si voru traí iubitóre suridiendu. Oh scîi tu Decebale stelele nóstre?!

— Oh Delila angerulu viselor mele, incéta sê plangu, incéta copila, s'aline a mea dorere, cumplita suferintia! — dîse Decebalu, si si acoperí, fati'a cu man'a cea négra si robusta.

— Si scîi rege in foisiorulu palatului celuia... candu priveamu sórele cum resare, scîi câ ai chiamatu dieii de marturia, s'asculte amorulu teu, — si ai chiamatu sórele ce nu e trecatoriu ca obieptele lumii, si radi'a ce luminédia, — sê pasiésca acusatóre déca vei fi necredintiosu — sê pasiésca acusatóre in contra ta atunci, candu vá trece umbr'a ta preste otarele lumii si vei ajunge a te straformá in leu puternicu cu cóma de auru, séu in june frumosu cu arcu sagetatoriu — si scîi inca ceva Decebale? Candu poporulu si armat'a Asiriei a prinsu deputatiunea Daciloru si au otaritu sê móra Decebalu — scîi cine a venitu prin nópte négra singura si te-a liberatu? Si apoi inca ceva Decebale.

— Preste trei dîle s'au decisu mórte pentru eliberatórea junelui Decebalu — pentru Delil'a; si tu erai departe catra Daci'a...

Decebalu o prinse pe Delil'a de mana, si o redica la sine o strinse la sinulu seu celu ferecat cu feru, si o strinse cu patim'a unei animi naltu sentîtóre, cu patim'a unei animi ce abdîce si suferu multu tempu, apoi se frange putearea suferintii si atinge cu budiele pocalulu raiului, pocalulu desfatarii ce adapa si nu traiesce, ce adapa si te fericesce; — éra jun'a Delila seuitata, adormitá pe bratiulu lui, numai candu si candu se pareá câ suspina cu foculu adeveratului sentimentu, cu flacar'a fetióresciloru sentîri.

— Oh Decebale — promisiunile tale de atunci candu batea anim'a acea acoperita cu acestu scutu de feru — continuà Delil'a cu o melancolia, plina de sentimentu, scuturandu cu manutiile ei intr'o furia seuitata camesi'a cea de feru alui Decebalu cu care erá invescutu

peptulu lui, si cu care amblá in lupte si se ivea in serbatori mari naintea poporului. Tu dŕceai odata cã Delil'a va fŕ regin'a sufletului teu, — oh si adi, candu poterea e in man'a ta ca tresnétulu in man'a unui dieu mare, adi, aci sub

langa care erá unu cercu cu o diadema scumpa si stralucitóre, si desfacandu-o de catra corona, luà pe Delil'a la bratiu, si elu cu man'a lui desfasiurà velulu ce erá infasiuratu pe langa capulu Delilei cu o maestria orientala — si puse

MARIA SOFIA REGIN'A DE NEAPOLE.

bratiulu teu tremura Delil'a de sörtea, cã va fŕ espusa cu gratiile ei neomenósei traptare si vasala consultoriloru Romei. Oh Decebale, Debale!...

Decebalu statù unù picu cugetatu, apoi si-redicà coron'a cea scumpa de pe frunte, pe

cerculu celu de auru pe fruntea Delilei, apoi elu cu man'a lui lu-infasiurà pe langa fruntiti'a ceanaltutia si alba; ér coron'a sa si-o puse pe capu.

(Va urmá.)

V. R. Buticescu.

DR. ROBERT ROESLER

fatia cu continuitatea romanității Romanilor nordu-danubiani in Daci'a traiana.

(Urmare.)

La asertiunea de sub c) reflectezu, cumca de si anonimulu notariu, (care ca si alti literati din lume a fostu supusu gresielelor) are defecte, si erori in istori'a sa, elu totusi are valórea sa, si merita credintia in privinti'a naratiuniloru sale referitóre la esistinti'a Romaniloru nordu-danubiani, de óra-ce esistinti'a Romaniloru nordu-danubiani basata pe naratiunile anonimului notariu o constatéza si alte documinte vechi; asié se constatéza aceea prin cronic'a magiara alui Keza, care la c. 4. pag. 30. scrie, câ venindu Ungurii in Ungari'a, Romanii de buna voi'a loru au remasu in Panoni'a; se constatéza prin analele rusesce scrise in seclulu alu XI. de Nestoru, care marturisesce, câ pe tempulu venirei Unguriloru in Ungari'a in aceea au locuitu si Blachi séu Romani, se documentéza prin fragmentulu istoricu, compusu din cronic'a lui Arbure campoducele (publicatu romanesce si in „Gazet'a Transilvaniei“ in 1856. Nr. 29 pana la 30), care fragmentu luminatu aréta, câ inainte de venirea Unguriloru, in Daci'a traiana au existatu si Romani nordu-danubiani, carii la Galicea, si la Severinu aveau capii loru natiionali; se constatéza prin cartea magistratului de la S. Sebesiu din 1393. in limb'a romana publicata in „Gazet'a Transilvaniei“ in 1846 Nr. 21. care carte marturisesce despre esistinti'a Romaniloru nordu-danubiani de pre tempulu Gotiloru, Huniloru, si Avariloru asemenea se constatéza esistinti'a Romaniloru nordu-danubiani si prin marturisirea scriitorului Bonfiniu, care a scrisu istori'a Unguriloru din autori mai vechi, si care marturisesce, câ coloniile Romane aduse in Daci'a traiana pe tempulu Romaniloru, au persistatu in acést'a si sub Goti, Huni si sub Longobardi.

La observatiunile ací premise cu privire la erorile, ce i atribue Dr. Roesler anonimului notariu la punctulu c) mai susu memoratu mai insemnu si urmatórele: a) cumca anonimulu notariu nu numesce: principe Walach pe Memnortu de si acéstu principe se crede a fi fostu principele Romaniloru din Marmatia;

b) Cumca anonimulu notariu titulat' a, de „ultransilvanu pentru ducii Transilvaniei din seclulu alu 9. fara de a comite erori o a pututu folosí chiaru asié, precum si alti istorici ai Ungariei si a Transilvaniei fara de imputare se folosescu in istori'a Ungariei si a Transilvaniei

cu numirea de: „Ungaria, si Transilvania“ vorbindu ei despre Huni, Goti si Avari (candu numirea de: „Ungaria si Transilvania“ nu erá in usu inca); c) si cumca titulat' a, despre care Dr. Roesler díce, câ antái'a óra se afla in documinte in anulu 1176, dupa documintele existente se gasescu si innainte de anulu 1176 precum aréta documentulu din anulu 1113 aflatu si in opulu faimosului Pray, scrisu despre sigile, in care documentu se vede subscrierea lui Mercuriu principelui ultrasilvanu, precum aréta urmatoriulu pasagiu din acelu documentu: „S'a facutu cart'a acést'a la anulu M. C. 1113. — — — — — domnindu Colomanu regele Ungariei — s'a intaritu privilegiulu Santului Hypolitu, si s'a sigilatu prin manile domnului Manase Episcopului Zagrabiei din mandatulu regelui predísu — — — — — dintre comiti erau — — — — — Mercuriu principele ultrasilvanii (Vedi Sintagm'a istorica despre sigile de Georgiu Pray la pag. 103.)

Dupa aceste observatiuni la pag. 47 mai adaugu si acést'a, cumca si de ar fi erori punctele memorate la punctulu de sub c), neci atunci din acele erori Dr. Roesler nu póte rationaveru inpumná testimoniulu anonimului notariu despre esistinti'a Romaniloru pentru câ, precum nimerui nu-i este iertatu pentru uncele locuri istorice eronee fara de temeiu a inpumná locurile istorice, despre cari nu e constatatu, câ aru fi gresíte; chiaru asié dupa legile logicei celei ratiunavere neci Dr. Roesler nu i este iertatu de la nescari erori (intipuite numai) fara de neci o basa a inpumná esistinti'a Romaniloru nordu-danubiani si a intarí, câ in Ungari'a si Transilvani'a pe tempulu venirei Unguriloru nu aru fi existatu Romani nordu-danubiani.

La pagin'a 50 Dr. Roesler díce:

a) Câ de si rusulu Nestoru cunósce numele Valachiloru, totusi testimoniulu lui despre Romanii nordu-danubiani nu are neci o valóre pentru esistinti'a acelora in Daci'a traiana, câ-ci in dóue locuri in Cronic'a lui Nestoru unde ocure numele Blachiloru, prin acei Blachi Nestoru intielege pre italieni, cari corespundu numirei: „Välsch“;

b) Câ prin acei Blachi alui Nestoru, cari au batutu pre slaveni la Dunare, vinu a se intielege Longobardii, pe carii Nestoru i-a numitu: „Välsch“;

c) Câ loculu lui Nestoru din analele rusesce traduse de Schlózer tom. III pag. 107. sunatoriu despre Blachii nordu-danubiani din Ungari'a, aru fi coruptu prin o mana straina mai tardîa. In contra acestoru asertiuni a Dr. Roesler aserezu:

a) Cumca déca prin Blachii lui Nestoru se întielegu si Italiani precum recunósce si Dr. Roesler in tractatulu seu despre Daci, si Romani la pag. 50 nota 2) atunci cu tóta siguritatea se póte crede, cá acei Blachi, sub acaroru nume in Cronic'a lui Nestoru se întielegu Italiani, au trebuitu sê ffa Romani, carii au fostu remasiti'a coloniloru Italiani adusi in Daci'a sub Traianu imperatulu Romaniloru, care remasítia de coloni s'a numitu: Romani, si Italiani dupa cum ni spunu istoricii demnii de credintia;

b) Cumca Dr. Roesler spre a probá aceea, cá Longobardii s'aru fí numitu candva Blachi, si cá prin Blachii lui Nestoru carii au batutu pe slaveni la Dunare in adeveru s'aru întielege Longobardii, nu a adusu neci unu temeiu, ci arbitrarie numai coiecturandu numirea de: „Välsch“ o aplica pe Longobardii locoitori in Pannoni'a pe carii neci unu scriitoriu i-a anumitu: „Blachi ori Välsch“.

c) Cumca in locul acelor Blachi a lui Nestoru, cari au batutu pre slavenii de la Dunare, fara de ceva temeiu istoricu siguru, cu coniecture numai, si cu vórbe simple neci decátu se potu substituí Longobardii; de órece scriitoriulu rusescu Nestoru prin Blachii memorati nu a potutu pre Longobardi (poporu germanicu) întielege sub numele: „Blachi, care nume la scriitori nu s'au datu popóreloru germanice, ci numai popóreloru celtogalice, latine, si romane (precum scriu Leonclaviu in pandectele turcesci Nr. 7 si Luciu despre remnulu Dalmatiei libr. 6. cap. 5.);

d) Cumca Dr. Roesler cu nimicu n'a doveditu, cá locul din Cronic'a lui Nestoru capu VIII (la Schlözer pag. 112) sunatoriu despre esistinti'a Romaniloru nordu-danubiani de pre tempulu venirei Unguriloru in Ungaria aru fí interpolatu, si adausu mai tardíu prin ceva mana straina;

e) Cumca profesorulu rusescu: Pogodinu in opulu seu criticu scrisu despre inceputulu cronicelor rusesci si tradusu de F. Löwe tiparitu in Petropolu la anulu 1844 a aretatu, cá analele rusesci scrise de Nestoru au venitu necorupte in manile Rusiloru.

Tóte aceste asié fiindu, luminatu se póte vedea cá ratiunile D. Dr. produse in contra testimoniului lui Nestoru sunt infirme, si ne apte de a poté restorná adeverinti'a rusului Nestoru, care prin Blachi in analele rusesci de siguru a întielesu pre remasitiile coloniloru romane din Daci'a traiana, adeca pre romani, precum recunósce si faimosulu scriitoriu Pray, care in disertatiunea in analele vechi a

Huniloru díce, cá in analele rusesci prin Blachi séu Valachi s'au întielesu Romanii.

(Va urmá.)

Gavrilu Popu.

Scrutári mitologice la Romani.

(Urmare.)

Descantecula.

XI.

Descanteculu mai totu deuna este in prosa dar facandu o parte integranta din geniulu poeticu prin sacramentalitatea formelor sale in cari cuvintele sunt insirate intru unu modu artificialu si nu admitu neci o schimbare, este poesia asié dícandu medicala, care face pre Esculapiu fiu a lui Apoline; díce Dlu Hajdeu in precuventarea Basmelor de Fundescu.

Din tóta vragitóri'a romana *Descanteculu* e mai latítu si mai potericu. Fiindu cá in ele lucra singuru poterea cuventului, urméza cá descantecile se stracura din periódele cele mai vechi a fia-carui poporu, candu la unu singuru cuventu se inaltiau palatie de diamantu, poduri de auru si de argintu.

Prin cursulu atátoru seclii ele capetara o forma inchiegata si astadi sunt cele mai pretíose mosaice, din cari se póte cunósce originalitatea cea mai caracteristica despre pasiunile unui poporu si despre cultulu lui superstitiosu. In ele aflámu filosofi'a Asiei inainte de acést'a cu trei mii de ani,* in ele aflámu Olimpulu ruinatu cu toti dieii lui si invocatiunile Coribantiloru contra natur'a panteistica.

Ca poesia poporala *descanteculu* se ocupa singuru numai cu natur'a si cultulu dieitátiloru mitologice si ca atare face o parte din poesi'a vechia rapsodica-religiósa.

De multe ori in descantece aflámu nume cari stau intru o legatura nedespartíta cu Crestinismulu, cari pre langa tóte aceste pastréza timbrulu nestersu alu secliloru candu dieii si omenii formau o societate unita prin acelea-si legi naturale.

Poterea cuventului erá cunóscuta si vechiloru romani ca incantare séu descantare. Credinti'a poporala, cá neci dieii Olimpului nu potu sê resiste cuventului vragitorescu adause multu, ca incantecele si descantecele sê fia privite ca nesce rogatiuni sante atátu de tieranu si de pastoriu cátu si de imperatu si slavu.

Scriitorii vechi vorbindu unde si unde despre astfelii de credintie a poporului, ni spunu cá pentru incantece si descantece se alegeau mai

*) Pre cumu vomu vedé in capulu urmatoriu.

multu totu cuvinte straine pentru câ poporulu neintielegandu-le credea, câ cu atâtu voru avé o potere mai mare. Descantecele egiptene, babilonice si judaice erau cele mai renumite.

Catone Censorulu*) recomanda pentru *scritturi* descanteculu: „Huat hanat huat ista pista sista domiabo damnaustra.“

Marcelu Empiriculu in contra dorerii de anima recomanda urmatórele: „Sê scrii pre o lespede de cosutoriu cuvintele aceste, cari apoi sê le legi de gâtu dara mai inainte sê le si canti: Corcu ne mergito, cave corcu ne mergito cancorem, utos, utos, utos, praeparavi tibi rinum lenc, libidinem, discede a nonita, in nomine Dei Iacob, in nomine Dei Sebaoth.“ Descanteculu acesta se pare a avé o origine judaica.

Curgera sangelui se opresce cu descanteculu: „Sicucuma, icucuma, cucuma, ucuma, cuma, uma, ma, a.“***)

Poporulu romanu folosese descantecile candu e vorb'a de o desfarmecare séu de departarea vre unui morbu.

XII.

Descantecu de pocitura.

Paserica dalba

Cu aripa alba

Din pétra-ai crescutu,

Cu nori te-ai batutu,

Trei picaturi din tine au cadiutu

Una de lapte, una de vinu

Si una de veninu.

Celu ce a beutu laptele s'a saturatu,

Celu ce a beutu vinulu s'a inbetatu

Er' celu cu veninulu a crepatu

Asie sê piéra pocitur'a din pocitu

Pana intr'o clipa sê fia lecu

Si se remae ca pomulu infloritu.

(V. Alessandri Poesii pop. Rom. p. 270. nota.)

Descanteculu acest'a e cu multu mai interesantu decâtu ca ochiulu cetitoriului sê nu descopere in elu unu fundu de idei sublime si unu spiritu filosoficu orientalu.

Erá unu ce naturalu la resariteni ca se incorporeze spiritele divine sub anumite forme animalice. Acést'a strabatù pana la malurile Tibrului si a Eurotei unde geniulu lui Joe se simbolizà prin unu vulturu si fericirea amorului prin o columba séu torturica. Acestea erá calitatile loru depinsa de fantasi'a poetica a poporului.

*) De Re rustica c. 160. **) Totu asemenea seriau Romanii vechi pre usia cuvintele „*Arse-vorse*“ si credeau a si asigurá cas'a in contra focului. *Fest. v. Arse.*

Betranele popóre a Asiei si-inchipueau doi regenti in continuu luptandu-se pentru imperiulu lumei. *Osmundu* voindu sê aduca binele si sê fericésca lumea, *Ahriman* sê propage reulu si sê insulte omenimea. Celu dintâiu domnulu luminei celu de alu doilea domnulu intunerecului. Aceste idei vechi din Bibli'a secliloru inainte de Chrestu le vedemu astadi depinse in cele patru sîruri a descantecului produsu.

E cunoscutu câ filosofi'a Asiei recunoscuse trei poteri fundamentali ce intoreu si restoreu rôt'a universului; erá poterea creatóre, conservatóre si distrugatóre. Poporulu trebuì sê imbrace aceste principie abstrase in o forma vidbila si facù trei diei, la unulu dandu-i lutulu in mana ca elu sê nascocésca si sê formeze, la altulu dandu-i unu foiu plinu de spiritu si viétia, ca sê insufle si sê sustiéna, la altulu dandu-i tóte armele ce potu sê ruine si sê nimicésca. Si óre nu aflâmu noi ascunsa in cele trei picaturi, de lapte, de vinu si de veninu marea trinitate indica Brama (creatoriulu) Visnu (conservatoriulu) si Sivas (distrugatoriulu).

Astfelu aflâmu in descanteculu acest'a nisce idei filosofice, cari de cari mai carunte. Vedemu lumin'a luptandu-se cu intunereculu, si trei picaturi ca trei elemente ce producu, insufletiescu si ruinéza.

O tu inalta filosofia poporala, o tu geniú maretiu si poeticu din colib'a tieranului, mari sunt frumsetiele tale.

(Va urmá)

Nicolau Densusianu

Sentintie pentru femeii.

Numai in tier'a aceea, unde domnesce moralulu, are femeii'a adeveratu pretiu, pentru câ moralulu e in poterea femeiei.

Moralulu si virtutea duce la progresu artea si poesi'a. Suvenirile cele mai dulci a le amórei si-afla renvierea loru in singuritate.

Femeile au geniulu pentru binefaceri; barbati dau banii éra ele anim'a.

E rea o femeia, carea are tempu lungu candu are prunci.

Amicéti'a femeiesca e mai rara decâtu cea barbatésca, inse e si mai frageda; femeia potesce de la amic'a sa mai putiene dovedi ci nu-mai dechiararea de amóre.

Casatoriele fericite, sunt medilócele cele mai putinte pentru cultivarea animei. Totu ce fericésce se si perfectiunéza. Ací virtutea si-castiga viéti'a, ací se cóce bunavointi'a blandeti'a si paciinti'a, ací se reguléza venturile si tempestatfle.

M.

Tiranii de casa.

Adeseori audîm lumea dîcîndu, cî N. N. e tiranu in cas'a sa.

Cas'a, teritoriulu celu angustu alu familiei, ude de la natura si ratiune e destinatu, ca sê fia loculu fericitirii, e dara adeseori si loculu tiraniei.

Sunt multe femei osindite pe nedreptate in acestu iadu alu vietii lumesci; dar' sunt unele inse-si vin'a. Sê vedemu

Multi ômeni mari si-au capetatu educatiunea numai de la mamele lor; si multi barbati rei, era numai de la mamele lor. Mamele adeseori au ingrigirea mai mare numai pentru feciori, si-i desmêrda, de fete se cam seuita, si pe ele nu le-au redicatu la innaltîmea misiunii, si demnitâtii lor.

In multe familii fetele sunt dedate tôte a le lasa si face dupa voi'a fratîloru, a se sacrâ pentru ei: si asié s'ar pofti ca fetele ca si femei sê lase tôte dupa voi'a barbatîloru; — pentru cî tenerulu ca si frate a avutu prerogativ'a in tôte, si ca barbatu voiesce era sê fia tôte dupa ide'a sa.

Mamele subordinéza adeseori pe fete cu totulu fratîloru, si acést'a subordinare incepe a face pe frati de nisce despoti mici in casa asupra suroriloru, si ca pe barbati, despoti mari asupra muietiloru lor.

Anim'a frageda a suroriloru, adeseori simte cî suferi pe nedreptu; dar preferintia fratîloru din partea mamei s'a facutu o datina, o lege in casa. Fratii incepu a-si redicâ tonu de „mai mari“ a supra suroriloru, si totu ce facu surorile chiar din amóre catra ei, ei primescu ca de unu tribut de detorintia de la ele, fara ca sê se simta indetorati cu ceva recunoscintia, cu amóre reciprocâ.

Fratii mai mici, se jóca cu cartîle, jucarietile suroriloru, si le strica, fara ca ele sê cuteze sê-i faca ceva; era de cumva surorile se amesteca in lucrurile lor, — ei si-facu singuri judecata, séu chiaru mam'a judeca in favóre fecioriloru.

Pe cum a inceputu fratele ca si pruncu relatiunea cu surori, asié continua ca si june, si asié va face ca si barbatu. Surorile sunt ca nisce servitóre a le lor, trebuie sê li cósâ, spele, sê le aduca ce poftescu, — si déca surorile poftescu ceva, fratii nu au vreme, nu potu si chiar de facu ceva, surorile sê privéscâ acést'a de ceva gratia de la ei.

In asié familii, unde din partea parintîloru nu e amóre egala catra pruncii de ambe securi, unde nu e ingrigire pentru crescerea corespondietóre a fecioriloru si feteloru, unde intre prunci unii sunt mai mari, si altii mai mici, unde nu sunt asemenea fratii si surorile, in asié familii se cresc tiranii de casa, — barbati rei. Unu pruncu, unu june, carele a crescutu vediendu cî surorile sunt supuse totoruru capritieloru si voiei lui, ca unu barbatu nu póte sê aiba alta datina si maniera cu muierea sa.

Femei'a va bagâ curendu de séma, cî barbatulu se face pe sine totulu in casa, tôte aterna de la voi'a lui pe bine pe reu, era femei'a e supusa, e facuta de o servitóre de frunte a lui, si cum nu i se face pe voia, apoi va audî laudandu surorile, cî cum i-au amblatu aceste in voia.

De se intempla, cî si socr'a a fostu o mama carea a crescutu despoti de cei mici, apoi nor'a nu li va poté face pe voia neci candu, si pentru o femeia, o nora carea a crescutu dupa principie mai sanetóse, si erâ

asemene cu fratii, e o pusetiune trista, e unu isvoru de nenorocire pentru sine.

Mamele crescendu feciorii, totu deodata sê crésca si pe viitoriu barbati, asié incâtu in prunci sê fia plantata viitóreá fericitire casnica, in famili'a nóua sê infloresca si sporésca, si pentru acést'a sê se ferésca de a cresce feciorii de tiranii familiei lor.

At. M. Marienescu.

Teatru natiunalu.

Brasiovu, 16 maiu. Domnule Redactoru! A trecut unu tempu indelungatu de candu nu ti-am scrisu. Acuma inse intrerupu tacerea si vinu a continuâ firulu corespondintieloru mele, cu atâtu mai vértosu, cî-ci am sê-ti impartesiescu sciri, de cari se intereséza toti romanii, si deosebitu cetitórele foiei dtale.

Avemu si noi teatru natiunalu. Dorere, numai pe câte va septemane, dar acél'a ni e cu atâtu mai scumpu, mai doritu si mai pretiosu.

Celebrulu nostru artistu teatralu din Bucuresci, dlu M. Pascali a sositu in midiloculu nostru spre a deschide templulu Thaliei romane si intre murii acestui vechiu orasiu romanescu.

Indata ce se respandi acést'a scire intre noi, bucuri'a nóstra ajunsu la culme, si in decursu de câte va dâle fura ocupate tôte locurile de siediatu, si astfelu subsistinti'a trupei teatrale fu asigurata numai decâtu intr'unu modu splendidu.

Avemu dara sperantia firma, cî dlu Pascali nu va avé cauza de felu a se plange de indiferentismu din partea nóstra. De alta parte si noi suntemu convinsi, cî si noi vomu fi indestuliti cu representatiunile societâtii dlui Pascali. La credinti'a acést'a ne autoriséza atâtu talentulu dsale, câtu si alu dómnei Matild'a Pascali, precum si alu acelora lalti membri, carii facu parte de acést'a societate bine alésa.

Trup'a intréga constâ din dóue spre-diece persóne, — dintre care siepte sunt barbati, si cinci femei.

Representatiunea prima va fi mane domineca in 17 maiu. Se va jocâ pies'a: „Orbulu si Nebun'a“ drama in cinci acte, tradusa de Mateiu Millo, — marti in 19 maiu se va representâ pies'a: „Gargaunii“ séu „Necredinti'a barbatiloru“, comedia in trei acte, tradusa de M. Pascali.

Repertoriulu acestei societâti constâ din dóue dieci si cinci de piese, adeca dóue spre-diece drame si trei spre-diece comedie. Aceste, afara de cele dóue numite mai susu, sunt: a) drame: Idiotulu, Prinsonieriulu din bastila, Sermanulu musicantu, Ea este nebuna, Dalil'a, Martirulu familiei, Fericitirea in nebuuia, Tat'a mosiu, Cersîtoriuulu, Copilulu Greciei, Visulu unui romanu murindu; b) comedie: Nevést'a trebuie sê-si urmedie barbatulu, Unu paharu de ceaiu, Strengariulu din Parisu, Femeile cari plangu, Pianulu Bertei, Femeile limbute, Barbatulu veduvei, Uita-te dar nu te atinge, Nu e fumu fara focu, Pricopsitii, Nóptea unei stele, Ból'a romantieloru.

Cum vedeti, piesele insîrate mai tôte sunt straine, o impregiurare acést'a ce nu-mi pré vine la socotéla. Piese straine amu potutu vedé si amu si vediutu noi destule. Asiu fi doritu dara, ca o societate de artisti romani sê ni represinte câtu mai multe piese originale natiunale. Apoi aceste facu si sensatiune mai mare si

contribuescu mai multu la desvoltarea spiritului natiunali, ceea ce trebuie se fía scopulu principalu alu dlui Pascali. Eu din partea mea asiú fi doritu, ca sê vedemu reprezentata si dram'a dlui Hajdeu intitulata „Resvanu voda.“

Intr'aceea inse trebuie sê observâmu si aceea, cá la reprezentatiunea pieselorú nóstre natiunale *istorice* se receru multe costumuri si alte recvisite trebuintóse, si-apoi portarea acestor'a pentru o societate caletóre e fórtá grea si impreunata cu multe spese mari.

In fine mai amintescu, cá dlu Pascali va visitá in decursulu acestei veri Fagarasiulu, Sabfiulu, Aradulu, Timisiór'a si Cernautii.

Sum convinsu, cá publiculu romanu in tóte locurile lu-va primí cu aceea-si caldura, de care se bucura intre noi, — u.

C E E N O U ?

** (In cestiunea alegerii mitropolitului de Alba-luli'a) „Federatiunea“ publica scirea, cá Maj. Sa a incuviintiatu dreptulu de alege *pentru asta-data*, rezervandu-se *pentru alta-data* dreptulu de numire alu Monarcului, si cá dlu capitanu supremu Ales. Bohatielu ar fi meritú comisariu civilu din partea guvernului. Atât'a publicâmu dupa „Federatiune“, — éra noi mai audîmu, cá terminulu alegerii s'ar fi pusu pe 20 augustu.

△ (Despre societatea de leptura a junimii gimn. din Beiusu) primiramu urmatórele: Dorindu póte dnii patroni si binevoitori, unele incunoscintiári mai detaiate, despre viéti'a si starea teneri nóstre societáti; grabimú a satisfice aceste detorintie, nóue pré placute. Insuffetîrea ce domnesce in sinulu tuturorú membrilorú acestei societáti, potemu dice e fórté mangaitóre, si ne dá sperantia de o progresare si succese imbucuratóre. Fia-care siedintia e cercetata de unu numeru peste tóta acceptarea frumosu, si mai in fia-care siedintia pe langa dechiamatori, suntemu suprinsi de cáte de 6 pana in 10 membrii, preparati cu operate frumóse originale, cu poesióre placute, dragalasio, si cu traduceri bune. Tienendu de detorintia, ma póte facundu o placere on. nostri patroni, amintimú aci si numele acelorú teneri cari au imbratiesiatu cu mai mare caldura scopulu societáti, si cari ne au indetoratu a legá de dinsic cele mai vie sperantie in viitoriu, si anume, ni-au in avutitu bibliotec'a cu descrieri si disertatiuni frumóse si placute: Androcoviciu stud. de cl. VIII, I. Popu stud. de cl. VIII, Rudeu stud. de cl. VIII, Lesianu stud. de cl. VIII, M. Toma stud. de cl. VI, A. Rubenescu stud. de cl. VII, si I. Olteanu stud. de cl. VII; éra cu poesióre: M. Toma stud. de cl. VI, si Tuducescu stud. de cl. VI. Anim'a buna si parintésca a cl. si pre stimatului nostru D. conducatoriu, — vediendu insuffetîrea, progresarea si concordia membrilorú, ca sê-i deschida tenerime cáli si medilóce cátu se póte mai ajutatóre spre desvoltarea si ajungerea scopului, propuse ca societatea sê aiba si o fóia a societáti. Propunerea acést'a in siedintia a XXI se primí cu o bucuria si entusiasmu nemarginitu, candu se si hotari ca fóia sê pórté numele „Mus'a Romana“ si sê iesa in fia-care dumineca celu putînu pe o cóla. Redactiunea nepotandu-o primí membrii de cl. VIII-a se alesera din cl. VII si VI-a. Redactore e B. Deciu, éra colaboratori Rubenescu din cl. VII-a I. Olteanu din cl. VII-a, Teodoru Maioru din cl. VII-a, Lep'a din cl. VII-a, M. Toma din cl. VI-a si Tuducescu

din cl. VI-a. — Numerulu primu a esítu si suntemu fórté indestuliti. Sentîmu bucuria si o mangaiere, facandu-ne demni de partinirea patronilorú nostri, si ne vomu sil' ca inceputulu sê fia incununatu cu fine gloriósa. Cu dorere inse trebuie sê amintimú, cá si intre noi se afla de aceea, acaroru sinu nu-lu potú incaldí radiele insuffetîrii si concordiei, dar' i retacemu in sperantia, cá cátu de curendu voru pasi si ei sub flamur'a ducatóre la scopu. La in florirea societáti nóstre au contribuitu multu maretiele oferte a Onoratorilorú Domni Redactori, carora cu reverintia le aducemu adanc'a nóstra multiamita, si anume, On. Redactori de la foile: Federatiunea, Albin'a, Concordia, Gazet'a Transilvaniei, Famili'a, Fóia societáti Bucovin'a, Transilvania, Magasinu istoricu, Archivulu, Amvonulu, Amiculu poporului si Gur'a Satului, — din Romani'a la on. redactiuni a foilorú: Romanulu, Trompet'a Carpatilorú, Tiér'a, Amiculu familiei, Convorbiri literare, si Ateneulu romanu, — asemenea si M. O. Domnu B. Maniu, carele ne-a onoratu cu unu esemplariu din opulu esce-linte: „Unitatea latina.“ — Din gr' tiósele donuri acceptate cu ocasiunea concertului din anulu trecutú, subtragundu spesele, au remasu 204 fl. 49 cr. v. a. din acaroru interese s'au procuratu in lun'a acést'a de 42 fl. cárti, — de 30 fl. romane ér' de 12 fl. germ. si ung. Afara de donuri straine, amú mai primitu cárti numérose de la Rdis. D. Presiedinte T. Köváry, si de la mai multi membri, dar mai cu séma de la D. Paulu Popu mai multe opuri pretióse. In fine amintimú cá siedintia publica o vomu tiené, ca in anulu trecutú in ultim'a dí a anului scolasticu. Inchidu in urma cu cuvintele: „Dá Dómne ca intreprinderea nóstra sê fia in cununata de succesulu doritu. Beiusiu in 15. Maiu 1868. Coriolanu Brediceanu m p. not. coresp.

** (Diu'a de 15. maiu in Sabiu) se serba cu o festivitate rara. Junimea romana dupa ce fu de fatia la servitiulu Ddieescu in ambe besericele, unde se redicara rogatiuni pentru Maestatea sa Monarcului si Domnulu tierii, pentru natiunea romana si martirii ei, la 11 óre apoi favorita de unu tempu frumosu si serinu esí la campulu Sielimbrului. N. Densusianu jur. a. III-le se sui pre movila ce e redicata pre osamintele luptatorilorú lui Mihaiu din 1599 si rosti o cuventarea despre libertatea castigata la a. 1848. Chorulu vocalu apoi intoná ari'a „Ruinat'a cetatiuia“ dupa care apoi N. Garoiu jur. in a. II-le declamá poesi'a lui Murosianu „Catra Martirii romani.“ In urma N. Densusianu vorbesce despre lupt'a de la Sielimbru 1599 ca o lupta de elibere a tieranilorú ardeleni. Vorbitoriulu propune ca sê se numesca camp' a acést'a pentru totu de una campulu lui Mihaiu. La care ce-i de facia prorumpu in urári entusiastice. Sér'a la 7 óre sê dede o serata in gradin'a lui „Iosifu“ unde se redicara toaste pentru societatea „Transilvania“, societatea „Romania“ din Vien'a si pentru tenerimea studiosa de la universitatea din Pest'a.

** (Diu'a de 15 maiu) s'a serbatu si in alte orasie ale Transilvaniei. La Turd'a s'a arangiatu unu maialu splendidu in dumbrava. La Clusiu s'a tienutu paras-tasu pentru cei 40,000 martiri romani cadiuti in revolutiune. Éra dupa liturgiá se tienú o alta serbatóre dupa programulu ce-lu publicâmu in rubric'a literatura si arte. La Blasiu asîdere s'a serbatu acést'a diua momentósa.

** (Hymen) Domineca, 24 l. c. s'aserbatu cunun'a dlui Iosifu Orbonasiu de V.-Uniadu, asesoru la sedri'a cottse din cottulu Uniadorei, cu tener'a si gratios'a

domnisióra Anastasi'a Mihudin Vinerea Ceriulu sê binecuvinte legatur'a juniloru fericit!

** (Necrologu). Constantina Popoviciu invetiatioriu in Sdiór'a incunoscintinza cu anima dorerósa, cumca iubít'a sa sociá Sidoni'a Popoviciu n. Ianculescu a repausatu in etate de 19 ani in 11 maiu. Fia-i tierin'a usióra!

** (Dlu Stefanu Golescu), ministru presiedinte alu Romaniei si-a datu dimisiunea, si in loculu dsale se numi frate seu dlu Nicolau Golescu.

** (Necrologu). Anisi'a Beóty, soci'a dlui preotu din Maramuresiu Vasiliu Lazaru de Purcari a repausatu in 17 maiu, in etate de 30 ani. Fia-i tierin'a usióra!

** (Basilu Popu Stregianu), fostulu parocu gr. c. in Campeni a repausatu in Domnulu. Fia-i tierin'a usióra!

△ (Teatru natiunalu Bohemu). Serbarea punerii petrii fundamentale a teatrului natiunalu bohemu in Prag'a, s'a intemplat in sambat'a trecuta cu o pompa fórté mare, si carea a servitu totu deodata si de serbatoré natiionala, la carea au luat parte afara de bohemi, o multíme immense de slavi din tóte partíle, pana si din Rusi'a. Serbarea s'a inceputu la 1 óra dupa amédi. Vorbirea de deschidere a tienut'o Stadlovsky, salutandu pe fratii slavi. Dupa aceea a vorbitu despre trecutulu Bohemiei si renvierea natiunei boheme, strigandu „slava“ intru memori'a eroiloru bohemi Husz si Ziska. Dupa dinsulu a vorbitu inca vre o câti-va oratori, si dupa aceea s'a inceputu serbarea asiediárii petrii fundamentale. Sub totu decursulu serbarii urárite multímei adunate nu au mai incetatu. La 2 óre s'a finitu serbarea, cu carea ocaziunea s'a potutu vedé mai la 200 de flamure a deosebiteloru corporatiuni. Sér'a in Belvedere a fostu serbare poporala, de unde band'a militarésca a trebuitu sê se departeze, pentru cá n'a voitu a esecutá arii natiionale. Locutenintele, comandantele militariu, si preotímea n'a luat parte.

△ (Domnisiór'a Ebergényi) mai multu nu-e asié barbata cum a fostu inainte si indata dupa judecata. Sub decursulu investigatiunei se imbracá decâte ori vrea si dupa cum voia, dar' acum au insciintiat'o cá trebue sê-si lapede vestmintele proprii, si sê se imbrace in vestmintele de temnitia. Acést'a fórté au adus'o in desperare, si mai vértosu inca si aceea cá i voru taiá perulu. Candu a audítu de acést'a a eschiamatu „mai bucuros robescu inca dóue-dieci de ani, numai perulu sê mi-lu lase.“ Cátu e diu'a nu vorbesce uniculu cuventu, ca si candu ar' fi amutítu. Si déca vorbesce numai numele amantului ei lu-pomenesce. Acum nu mai díce cá e nevinovata, fara barem pe Gustavulu ei sê-lu agratieze. Scirea aceea, cumca cu ocaziunea pertractárii procesului lui Chorinszky, pe dinsa o voru duce la München ca marturie, a causatu mare intristare familiei sale. Procesulu amantului ei a lui Chorinszky, se va incepe in 30-a a lunei venitóre.

△ (Principele Napoleonu) va sosi inca in septeman'a acést'a la Vien'a.

△ (Locutorii Triestului) voru aredicá unu monumentu fórté maretiu imperatului Masimilianu, si din acést'a cauza o comisiune a si caletoritu la Viena, ca sê cêra succursulu familiei domnitóre. Membrii inaltei familii au contribuitu sume fórté frumóse.

△ (Morbulu lui Mählfeld) care, dupa cum díceau ultramontanii, e pedéps'a lui Ddieu pentru vorbirea ce a tienut'o in senatulu imperiale contra concordatului, pe

langu cea mai mare intristare a loru, s'a intorsu spre bine.

= (Publicatiune). In urma legii votate de corpurile legiutóre din Romani'a pentru infintiarea de drumuri judetione si vecinale in tóte judetiele, fiindu necesitate de 30 ingeniri geometri cari se fie insarcinati cu constructiunea unoru asemene drumuri, se publica spre sciintia tuturoru acelor'a ce ar voi a se angajá în asemene calitáti de a se presentá la Ministeriulu lucráriloru publice in Bucuresci in terminu de trei luni, de astadi, spre a fi numiti in acele posturi. Condiuniile de admisibilitate sunt: 1. A fi de natiionalitate Romanu. 2. A probá cá a absolvitu cu succes cursurile vre-unei scóle speciale de ingineria si cá a practicatu acea specialitate, séu cá a functiunatu ca oficiu de geniú in vre-o armata. 3. Retributiunea ce li se va acordá este de 300 franci efectivu pe luna, afara de cheltuielile de transportu. Bucuresci 28/9 aprile 1861. Ministru: P. Donici.

△ (Siedintu publica). Societatea de leptura a junimei studióse din Oradea-Mare va tiené siedint'a sa publica marti dupa Rusalii, adeca in 2. jun. dupa amédi.

Literatura si arte.

** (Colectiune de poesii). Poesfile junelui nostru poetu Ionitia Badescu au esítu de sub tipariu in o brosiura de 137 de pagine. Autorulu acestoru poesii se numera intre acele talente adeverate, cari cu primele lor debutári pe scen'a publicitáti si-au atrasu atentiunea toturoru iubitoriloru de artea poesiei: stimatele nóstre cetitóre deosebitu avura ocaziune a se delectá mai de multe ori in creatiunile poetice ale dlui Badescu, cá-ci cele mai multe si mai frumóse poesii ale sale se publicara in fói'a nóstra. De aceea recomandámu atentiunii cetitóreloru nóstre carticic'a acést'a, plina de idei fragede si nobile. Intr'unulu din nrii venitori vomu publicá o recenziune speciala, despre acestu opu; ér pan' atunce ne marginimu reproducandu dintr' insulu poesi'a din nr. presinte. Brosiur'a se afla de vendiare in Pest'a la tipografulu Juliu Noseda. Pretiulu 80 cr.

** (Concertu in Clusiu). In 15 maiu dupa finitulu liturgiei se tienú la Clusiu unu concertu dupa programulu urmatoriu: 1) O cuventare a supra dílei $\frac{3}{15}$ maiu din 1848, de A. Moldovanu, juristu; 2) „15 maiu“, de corulu vocalu; 3) „Nu desperati“, poesia de I. Vulcanu, dechiamata de I. Tamasiu, stud. in clas. 8-a; 4) „Astadi fratiloru romani“, esecutatu de corulu vocalu; 5) Romanii de d'incóce de Carpati, dupa A. Muresianu, dechiamata de I. Popescu, juristu; 6) „Hai sê dâmu mana cu mana“, esecutata de coru; 7) „Câtra renegati“, poesia de I. Vulcanu, dechiamata de I. Suciú, stud. 8-a cl.; 8) „Audíti acolo“, esecutata de coru; 9) „Suveneri din 1848“, dupa o poesia a lui A. Muresianu, priu T. Ternaveanu, juristu; 10) „Mersu natiunalu“, esecutatu de coru.

** (Tenerimea rom. gimn din Blasiu) a arangiatu in 14 maiu unu concertu in favorulu societáti de leptura a junimei studióse. Program'a concertului a fostu acést'a: 1) Mersulu lui Iancu, esecutatu de music'a instrumentala si vocala. 2) Cavatine din Lucrezia, esecut. de music'a instrumentala. 3) Catra Renegati, poesia de I. Vulcanu, dechiamata de Leone Muresianu. 4) Resu-netu, poesia de A. Muresianu esec. de music'a vocala. 5) Ardelean'a, de St. Perianu esec. de music'a instrumentala in quartetu. 6) O privire de pre Carpati, po-

esă de A. Muresianu, dechiamata de Ciriacu Groze. 7) Dorinti'a, (Romance) poezia de V. Alesandri, cantata solo de Paulu Marinu acomp. de music'a instrumentala. 8) Catra Romane poezia de I. Vulcanu dechiamata de Nicolau Petru. 9) Calusiarul esec. de music'a instrumentala. 10) Ultim'a nopte a lui Mihaiu Eroulu esecut. de music'a vocala. 11) Mortea lui Mihaiu Eroulu de Artemiu P. Alexi dechiamata de autorulu. 12) Mersulu lui Mihaiu esec. de music'a instrumentala.

* * (Diletanti teatrali in Blasiu). Alumnii seminarului archi-diecesanu de Blasiu au reprezentatu in 21 maiu doue piese in favorulu bibliotecii societății de lectura. Piesele au fostu „Umbr'a lui Mihaiu Eroulu“ si „Creditorii“.

Din strainetate.

△ (O sugare scurta). In Hamburgu unu oficieru de militia, umblandu mai indelungatu tempu la cas'a unui negutiatoriu avutu, a devenitu in legature amoroșe cu jun'a fetitia a acestuia, — si ar fi doritu ca sê o si iee de socia. Parintele fetei inse sciundu că militarii sunt dedati cam de comunu la o viața neordinata, nu s'a invoitu in casatori'a acest'a. — Junele atletu avendu datin'a a-si cumperă câte 2—3 ladutie de sugari din strainetate, in toța demaneti'a i-spunea servitoriului seu sê-i umpla dos'a cu sugari, ca sê-i ajunga peste toța diu'a. Servitoriulu vediendu, că-i sunt sugarile pe man'a lui, a cugetatu că elu ar' poté face ceva specula cu acest'a, si asié elu cumperă totu deuna sugari scurte si le bagă in dós'a domnului seu, éra sugarile cele bune le vindea. Domnulu seu necunosundu poté sugarile scurte, cugetă că sunt ceva trabuco. Convenindu odata cu parintele adoratei sale in cafenea, l'a imbiatu cu o sugare. Acest'a vedindu că junele fumédia sugari scurte, a cugetatu că dieu acest'a o unu omu crutiatoriu si solidu, deci i-a promisú că sê invoiesce la casatori'a lui si a fiicei sale. Casatori'a s'a si intemplatú, si asié junele oficieru poté dîce, că fericirea lui i-a cascigat'o o sugare scurta.

△ (Menotti) feciorulu celu mai mare a lui Garibaldi s'a incredintiatu cu o juna frumoșă din Livorno. Betranulu érou Garibaldi siede inca totu pe insul'a Caprer'a, si nu poté luá parte la nimica, că-ci unu reumatismu intru atâta lu-torturéza, încátu neci scrie nu poté de dorerile cele mari. Dupa ce inse i-va fi mai bine, se va duce in scaldele de la Monsumeno.

△ (In München) unu adjutantu regescu standu in relatiuni amoroșe cu o dama din cercurile inalte, a fugitu din preuna cu ea in dîlele trecute, si de atunci nu se scie unde si-petrecu, — gavalerulu este: baronulu Kinsberg; éra dam'a inalta si eleganta: contes'a Arco-Valey, nasc. Schönborn, mama a trei copii, si o femeia religioșă pana la bigoteria.

△ (Imperatulul Napoleonu) cu soci'a sa a caletoritu in duminec'a trecuta la Orleans, ca sê assiste la inaugurarea monumentulu virginei de Orleans.

△ (O bucuria mare) va se ajunga pe famili'a domnitóre a Franciei, că-ci imperatés'a Eugenia a devenitu in starea fericita, prin carea va inmultí numerulu familiei.

Găcitura numerica.

De Ioane Popiliu.

10. 11. 6. 11. E unu anutempu placutu ;
2. 6. 13. Acumu curendu au trecutú.
1. 7. 12. 4. 11. E unu orasiu Ardeleanu ;
4. 13. 7. 11. Parte mica dintr'unu anu.
1. 13. 11. 6. 11. Unde omulu nasce cresce ;
4. 11. 10 13. 4. 7. Profetu inca se numesce.
1. 2. 13 7. E unu arbore frumosu ;
12. 11. 9 11. Planteloru e de folosu.
1—13. } E unu barbatu invetiatu,
} Sê vieze 'ndelungatu !

Deslegarea găciturii de siacu din nr. 14.

Dîna bela si iubita
De ce esti in veci machnita ?
De ce plangi de ce suspini ?
De ce dorulu nu-ti alini ?
Ce-ti lipsesce dîna tîe ?
Ce dorere te sfasîe ?
Nu ai ape sioptitóre ?
N'ai campii suridietóre ?
N'ai trecutú, nu ai unu nume ?
Celu mai mandru ceriu din lume ?
N'ai munti mari si maiestosi ?
Copii bravi, copii falosi ?
Spune-mi dîna dînisióra ?
Cu cositie galbióra,
Cu sinu dalbu de floricele
Si cu ochisiori de stele.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Julia Suciú n. Darabantu, Anastasia Leonovicu, Maria Brasiovanu, Catarina Jucu, Hersilia Magdu, Zenia Montia, si de la domnii: Stefanu B. Popovicu, R. Popea.

Deslegarea gaciturerii din nr. 13. o mai primiramu de la d — le Elisabeta Olteanu, Maria Dragosiu si de la domnii: Nicolau Maciucă, Joane Sturza, R. Popea.

POSTA REDACTIUNII.

Tiparirea tabloului nationalu s'a inceputu si curge necontentitu, de óre-ce inse esemplarele trebue sê se usce bine, espedarea nu se poté incepe mai de graba decatu in 8—10 juniu. Ne rogamu dara de puțină rabdare.

Nu a moritu, ei ar voi se móra, — se poté publicá, inse mai curendu nu decátu in semestrulu alu doile, că-ci pan' atunce suntemu provediuti cu asemene opuri.

Cu esemplare complete mai potemu inca sierbí din inceputulu lui aprile. Pretiulu pe diumetate de anu 4 fl. Tabloulu nationalu „Alesandru I domnu alu Moldovei primindu insemnele domniei“ consta pentru prenumeranti 1 fl. 20 cr. Separatu nu se vinde.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alesandru Kocsi (in tipograf'a lui Érkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piatu'a de pesci Nr. 9.